

بررسی و تحلیل ویژگی های فردی و آموزشی دانشجویان گیاهان دارویی در توانمندی کارآفرینانه

(مطالعه موردی: دانشگاه جامع علمی-کاربردی استان خراسان جنوبی)

Investigating personally and educational factors influencing in power of Entrepreneurship student of medicinal herbs

سکینه کهنسال واجارگاه ۱، کوروش روستا ۲، محمد معتمدی ۳

۱- کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی

۲- عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند

۳- کارشناس ارشد آموزش و پژوهش اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان جنوبی

motamedimfa9@yahoo.com

چکیده:

چالش های اشتغال و بیکاری نه فقط یکی از مهم ترین مسائل اجتماعی کشور به شمار می آید بلکه با توجه به میزان رشد جمعیت می توان آن را مهم ترین چالش اجتماعی آینده نیز به حساب آورد. از سوی دیگر تجارب کشورهای مختلف نشان می دهد که بهترین گزینه، آماده نمودن فراگیران نظام آموزشی جهت اشتغال در بازار کار و آموزش کارآفرینی است. و از طرفی آموزش های علمی-کاربردی می تواند فاصله آموزش های نظری مراکز آموزش عالی را با بازار کار پر کنند. لذا یکی از راهکارهای رسیدن به هدف فوق حرکت این نظام به سمت کارآفرینی و کارآفرین نمودن دانشجویان آن است. به خصوص رشته گیاهان دارویی که در سالهای اخیر بشر به سمت طب سنتی و استفاده از گیاهان دارویی بازگشت کرده است، می تواند فرصت خوبی برای ایجاد کارآفرینی باشد. به این منظور پژوهش حاضر با هدف کلی بررسی و تحلیل ویژگی های فردی و آموزشی در توانمند کردن کارآفرینانه دانشجویان رشته گیاهان دارویی دانشگاه جامع علمی-کاربردی استان خراسان جنوبی طراحی و انجام پذیرفت. پژوهش حاضر از نظر ماهیت تحقیق، از نوع کاربردی و از نظر کنترل متغیرها از نوع توصیفی و همبستگی است. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل ۱۳۱ نفر ازدانشجویان مراکز علمی کاربردی واقع در استان خراسان جنوبی می باشند که به روش سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه بود که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه شده که نشان دهنده پایایی مطلوب ابزار تحقیق می باشد. نتایج پژوهش نشان می دهد: برخی راهکارهای آموزشی مثل: بالابردن میزان آگاهی دانشجویان از آینده شغلی، هدایت محتوی درسی به سمت واحدهای عملی، به روز کردن تکنولوژی های آموزشی، توجه بیشتر به عوامل موثر بر آموزش از موثرترین راهکارهای آموزشی در توسعه کارآفرینی مراکز علمی کاربردی برای رشته گیاهان دارویی محسوب می شوند. از دیدگاه گروه مورد مطالعه بین وضعیت فعلی و مطلوب اختلاف معنی داری وجود دارد.

کلیدواژه ها: اشتغال، تکنولوژی های آموزشی، توانمندی کارآفرینانه، دانشجویان گیاهان دارویی.

Abstract:

Work's challenge and unemployed are one's important social problems country perhaps the fact that grow population can be importance challenge social in future. On the order hands experience different country to show that best choice to make ready student for work in work market and education entrepreneurship. this conditions best with in high education system provided that by education qualified to strengthen self-employment sprit human. On the order hands at now quality that theoretical education to replace

practicable science and application investigation and applied and scientific education can to fill space theoretical education's applied and scientific centers but work`market. Therefore one ways to reach your goal to start this system to ward entrepreneurship and student's entrepreneurshipman especially order medicinal herbs. That recently years human reback toward traditionally medicine and use for medicinal herbs. It can be best chance for provide entrepreneurship. for this reason the research is to identify `` **Investigating personally and educational factors influencing in power of Entrepreneurship student of medicinal herbs** `` applied. The type of study is applied and the method is descriptive correlative. The research populations are students applied and scintific centers of south khorasan. The sample is 131 students were selected to take census and studied. They were used separately to collect information on the mentioned groups at agricultur applied and scientific centers. Applied and scientific centers. Reliability of questionnaires were estimated 0/87. Spss 13 software was utilized to analyze the collected information. The research results show that based on views of the studide groups there is a significant difference between the present and all desirable train componets applied and scientific centers. based on the research findings some training solutions such as: the higher students information of work`s future, tovguide lessons containing toward practicable credits, update education tecnology, more attention for educational factors influencing are the most effective trainig solution for entrepreneurship development in applied and scientific centers for order medicinal herbs.

Key words: works, educational factors, power of Entrepreneurship, student of medicinal herbs.

مقدمه:

چالش های اشتغال یا موضوع کار و بیکاری نه فقط یکی از مهم ترین مسائل اجتماعی روز در کشور به شمار می آید بلکه با توجه به میزان رشد بالای جمعیت دهه های گذشته می توان آن را از مهم ترین چالش اجتماعی دهه های آینده نیز به حساب آورد. پیامد های آن، گسترش فقر و افزایش دیگر آسیب های اجتماعی می باشد. از سوی دیگر تجارب کشورهای مختلف دنیا اعم از توسعه یافته و در حال توسعه، نشان دهنده آن است که بهترین گزینه برای آماده نمودن فراگیران نظام آموزشی جهت اشتغال در بازار کار، خود اشتغالی و آموزش کارآفرینی است. از این رو آموزش عالی کشاورزی با درصد بالای دانشجوی نسبت به سایر رشته ها و بالاترین نرخ بیکاری می بایست در اولویت برنامه های آموزش و توسعه کارآفرینی قرار گیرد. (نفیسی، ۱۳۸۲)

تحقق این شرایط بهتر از هر جای دیگری در نظام آموزش عالی کشور میسر است که با تربیت نیروی انسانی توانمند، فرهنگ خود اشتغالی را بین آنان تقویت نموده و دانش آموختگانی را به جامعه عرضه نماید که با شناسایی فرصت های خویش در جهت فراهم کردن مشاغل تازه گام بر می دارند. اما برخلاف این تصور، فعالیت های آموزش عالی کشور به ویژه در بین رشته های مختلف کشاورزی به شکل دیگری رقم می خورد. دغدغه آموزش عالی امروز این است که دانش آموختگان آن بتوانند از «دانش کارآمد» و فن آوری و مهارت های حرفه ای برخوردار شوند تا بتوانند کارآفرینی کنند و مشاغل تازه پدید آورند. براساس آمار، سالانه حدود ۲۷۰ هزار دانش آموخته دانشگاه ها وارد بازار کار می شوند، اما ظرفیت بازار کار جوابگوی این تعداد نیست. در پایان سال ۷۸، نرخ بیکاری دانش آموختگان معادل ۱۵/۹ درصد بوده است. در حال حاضر براساس آمارهای رسمی نرخ بیکاری دانش آموختگان معادل ۱۷ درصد است. ایجاد هماهنگی بین عملکرد دانشگاه ها و نیاز های بازار کار از جمله مسائل مهم در آموزش عالی است. از جمله مشکلات دانش آموختگان می توان به عدم امکان جذب موثر در بازار کار، عدم رعایت تناسب بین رشته تحصیلی و فعالیت شغلی، جذب بیشتر دانش آموختگان در بخش های غیر دولتی و غیر فعال،

دفع دانش آموختگان و جذب آنها در کشور های صنعتی اشاره کرد. نظام آموزشی هر کشوری، انعکاس و ثمره ساختارهای اجتماعی-اقتصادی همان کشور است و عدم کارایی آن از مشکلات ساختاری جامعه سرچشمه می گیرد. بی شک طرح نیازسنجی نیروی انسانی متخصص و سیاست گذاری توسعه منابع انسانی کشور در زمینه معضل بیکاری بسیار قابل توجه است. توجه به تحولات جمعیتی به خصوص جمعیت شاغل، توجه به عرضه و تقاضا در آموزش عالی در حل معضل فوق موثر و مفید است (عزیززی و حسینی، ۱۳۸۵). در مطالعه دیگری به عمده ترین دلایل رشد معضل بیکاری در بین دانش آموختگان کشاورزی به شرح زیر اشاره شده است: عدم تناسب محتوای آموزشی با نیاز بازار کار، تاکید بر مسایل و دروس نظری، عدم کفایت واحدهای عملی، ضعف مهارت های حرفه ای دانش آموختگان، عدم توجه به آموزش های کارآفرینی، ضعف مدرسان در دروس عملی و مهارتی، لزوم تامین نیازهای خود اشتغالی. (حسینی و یعقوبی، ۱۳۸۰، فائو، ۱۹۹۹)

اگرچه به اهتمام و توجه سیاستگذاران و برنامه ریزان آموزش عالی ایران در بخش کشاورزی و به طور خاص رشته گیاهان دارویی در سطوح عالی برخی از معضلات را مرتفع ساخته است، ولی در سطوح میانی و عملیاتی مدیریت نارسایی ها و ضعف های عمده ای که در گذشته نظام آموزش عالی را با شکست مواجه کرده است کماکان باقی است. از آنجا که نظام آموزش عالی در بخش کشاورزی فاقد یک ساختار و فرآیند کامل برنامه ریزی است. ارزشیابی، کنترل و بازنگری یا صورت نمی گیرد یا شیوه ای صحیح علمی ندارد. بنابراین علائم بیماری و نارسایی را موقعی دریافت می کنیم که بحران به وجود آمده باشد و بحران هم به سطح ملی رسیده باشد. و در نتیجه فشار تقاضای تغییر آن چنان زیاد است که مجدداً اقداماتی شتاب زده و ناقص صورت می گیرد. با توجه به این توضیحات به نظر می رسد برنامه های درسی و آموزشی برای دانشجویان گیاهان دارویی مطابق با اهداف و استراتژی های این آموزش ها پیش نمی رود، بدین معنی که این آموزش جدید از درون دچار مشکل است. شواهد و علائمی که در این پژوهش به آن پرداخته می شود هشدار است تا سرنوشت گذشته این نوع آموزش ها برای دانشجویان گیاهان دارویی تکرار نشود. تا نیروی

انسانی دانش آموخته این آموزش ها بتوانند در قالب تشکل های کار آفرینی در توسعه بخش کشاورزی و نهایتاً توسعه کشور مثمر ثمر باشند.

مواد و روش:

جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دانشگاه علمی- کاربردی مقطع کاردانی و کارشناسی رشته گیاهان دارویی مراکز آموزشی بیرجند و نهبندان وابسته به جهاد کشاورزی است، که طی سالهای ۸۸-۸۷ از طریق سهمیه آزاد (غیر شاغل) وارد دوره های علمی- کاربردی گردیده اند. بر اساس آمار موجود، تعداد این دانشجویان ۱۳۱ نفر می باشد. با توجه به اینکه حجم نمونه زیاد نبود و جامعه آماری مورد مطالعه محدود بود (۱۳۱ نفر) ویلیست جامعه در دسترس بود با استفاده از سرشماری هر ۱۳۱ نفر دانشجویان رشته گیاهان دارویی مورد مطالعه قرار گرفتند، و تعداد ۱۳۱ فقره پرسشنامه تکمیل و جمع آوری گردید. در این تحقیق برای جمع آوری اطلاعات از دو روش کتابخانه ای و میدانی استفاده گردیده است. در روش کتابخانه ای با مراجعه به منابع کتابخانه ای فارسی و لاتین و همچنین منابع اینترنتی فارسی و لاتین و ترجمه و فیش برداری از این منابع به جمع آوری مطالب جامع و مستند در زمینه عنوان تحقیقی پرداخته شد. پس از آن که مفاهیم و فرضیه های تحقیق به طور دقیق شکل گرفتند و نمونه مناسبی انتخاب شد، گام بعدی تهیه ابزار تحقیق برای جمع آوری اطلاعات بود. ابزار یا وسایل جمع آوری اطلاعات تا حد زیادی تابع روشهای جمع آوری اطلاعات می باشند. بر همین اساس برای جمع آوری اطلاعات میدانی از پرسشنامه استفاده شده است. جهت کسب روایی ابزار تحقیق حاضر تعدادی از پرسشنامه ها به همراه اهداف و فرضیات در چند مرحله در اختیار اساتید راهنما، مشاور و دیگر اساتید دانشگاه علمی کاربردی بیرجند و نهبندان، و اساتید دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند قرار گرفت و پس از دریافت نظرات آنها و انجام اصلاحات لازم پرسشنامه نهایی تنظیم گردید. برای سنجش پایایی ابزار اندازه گیری

یک پیش آزمون ۱ انجام گردید که در آن پرسشنامه های مورد نظر توسط ۳۰ نفر از دانشجویان مرکز علمی کاربردی مشهد (مشابه جامعه آماری) تکمیل گردید. داده های جمع اوری شده توسط نرم افزار SPSS مورد پردازش قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه (۰/۸۷) محاسبه شد که نشان می دهد ابزار اندازه گیری از قابلیت اعتماد لازم برخوردار است.

یافته ها:

الف) یافته های توصیفی

فراوانی و درصد متغیر جنسیت، وضعیت تاهل، گروههای سنی، مقطع تحصیلی پاسخ دهندگان مراکز آموزش عالی علمی-کاربردی جهاد کشاورزی در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول (۱): توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر اساس متغیر جنسیت، وضعیت تاهل،

گروههای سنی، مقطع تحصیلی

آماره نقطه ای مورد نظر	درصد فراوانی تجمعی	درصد	فراوانی	طبقات	آماره ها
					گویه ها
نما یا مد=زن	-	۴۲.	۵۵	مرد	جنسیت
	-	۵۸.	۷۶	زن	
	-	۱۰۰.	۱۳۱	کل	
میانگین: ۲۴/۱، انحراف معیار: ۴/۴۵، حداقل سن: ۱۹ سال و	۲۱/۴	۲۱/۴	۲۸	کمتر از ۲۰ سال	گروه های سنی

¹ -Pilot-test

آماره نقطه ای مورد نظر	درصد فراوانی تجمعی	درصد	فراوانی	طبقات	آماره ها
					گروه ها
حداکثر سن: ۴۵ سال	۵۳/۵	۳۲/۱	۴۲	۲۱-۲۳	
	۷۸/۷	۲۵/۲	۳۳	۲۴-۲۶	
	۱۰۰	۲۱/۴	۲۸	بالتر از ۲۷ سال	
	-	۱۰۰.۰	۱۳۱	کل	
نما یا مد=متاهل	-	۶۵.۶	۸۶	مجرد	وضعیت تاهل
	-	۳۴.۴	۴۵	متاهل	
	-	۱۰۰.۰	۱۳۱	کل	
نما یا مد=کاردانی	-	۶۱.۱	۸۰	کاردانی	مقطع تحصیلی
	-	۳۸.۹	۵۱	کارشناسی	
	-	۱۰۰.۰	۱۳۱	کل	

یافته های تحقیق نشان می دهد که بیشترین فراوانی و درصد مربوط به گروه سنی بین ۲۱-۲۳ سال و حداقل سن: ۱۹ سال و حداکثر سن: ۴۵ سال می باشد؛ بیشترین فراوانی و درصد مربوط به پاسخ دهندگان مجرد است. و بیشترین فراوانی و درصد مربوط به مقطع تحصیلی پاسخ دهندگان کاردانی است.

در توصیف آماری متغیرهای مرتبط با فرآیند یاددهی (جدول ۲) نشان می دهد که اکثریت بیان نموده اند که پاسخگویان روش تدریس مورد استفاده اساتید روش ترکیبی بوده

است (ضریب تغییرات ۰/۳۳) و از روش سخنرانی به تنهایی بسیار کم استفاده شده است (ضریب تغییرات ۰/۸۸)، همچنین اکثر پاسخگویان در خصوص استفاده از وسایل کمک آموزشی (تکنولوژی آموزشی) استفاده از فیلم های آموزشی را در اولویت اول قرار داده اند و در کلاس های درس و کارگاهها کمتر از ویدیو پروژکتور استفاده شده است. همچنین در مورد نحوه ارزشیابی اساتید در طول ترم تحصیلی اکثریت آنان اولویت اول را ارزشیابی پایانی عنوان نموده اند و در اولویت دوم ارزشیابی تکوینی (حین آموزش) استفاده شده است و کمتر به معلومات دانشجویان و ارزشیابی تشخیصی توجه شده است. نتایج بررسی یافته های جدول فوق نشان می دهد که اساتید کمتر از روش تدریس کارگاهی استفاده نموده اند و به نظر می رسد به دلیل اینکه این روش می تواند در توانمندی دانشجویان از لحاظ کارآفرینی موثر باشد می بایست از طرف اساتید بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

جدول (2): بررسی آمار توصیفی مرتبط با فرآیند یاددهی

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین *	زیاد	متوسط	کم	آماره ها		گویه ها
							f	%	
۴	۰/۸۸	۱/۸۸۰	۲/۱۳۷	۳۰ ۲۲/۹	۶۸ ۵۱/۹	۳۲ ۲۴/۴	f	%	الگوها و روشهای آموزشی
۳	۰/۳۷	۰/۶۷۴	۱/۷۷۱	۱۸ ۱۳/۷	۶۵ ۴۹/۶	۴۸ ۳۶/۶	f	%	
۲	۰/۳۴	۰/۶۵۹	۱/۸۹۳	۲۲ ۱۶/۸	۷۳ ۵۵/۷	۳۶ ۲۷/۵	f	%	
۱	۰/۳۳	۰/۶۰۹	۱/۸۰۹	۱۴ ۱۰/۷	۷۸ ۵۹/۵	۳۹ ۲۹/۸	f	%	

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین *	زیاد	متوسط	کم	آماره ها		گویه ها	
							f	%		
۴	۰/۴۵	۰/۷۳۹	۱/۶۱۰	۲۰ ۱۵/۳	۴۰ ۳۰/۵	۷۱ ۵۴/۲	f	%	وسایل کمک آموزشی	
										ویدیو پرژکتور
۲	۰/۴۰	۰/۷۱۶	۱/۷۴۸	۲۱ ۱۶	۵۶ ۴۲/۷	۵۴ ۴۱/۲	f	%		اسلاید
۳	۰/۴۲	۰/۶۷۹	۱/۵۷۲	۱۴ ۱۰/۷	۴۷ ۳۵/۹	۷۰ ۵۳/۴	f	%		اورهد
۱	۰/۳۴	۰/۶۷۱	۱/۹۴۶	۲۶ ۱۹/۸	۷۲ ۵۵	۳۳ ۲۵/۲	f	%	فیلم آموزشی	
۶	۰/۳۹	۰/۶۴۶	۱/۶۳۳	۱۲ ۹/۲	۵۹ ۴۵	۶۰ ۴۵/۸	f	%	تشخیصی	ارزشیابی
۲	۰/۳۴	۰/۷۶۲	۲/۲۳۶	۵۷ ۴۳/۵	۴۸ ۳۶/۶	۲۶ ۱۹/۸	f	%	تکوینی	
۱	۰/۳۱	۰/۷۱۵	۲/۲۸۲	۵۷ ۴۳/۵	۵۴ ۴۱/۲	۲۰ ۱۵/۳	f	%	پایانی	
۳	۰/۳۵	۰/۶۶۳	۱/۸۸۵	۲۲ ۱۶/۸	۷۲ ۵۵	۳۷ ۲۸/۲	f	%	رفع نقص	
۴	۰/۳۷	۰/۶۳۵	۱/۶۷۹	۱۲ ۹/۲	۶۵ ۴۹/۶	۵۴ ۴۱/۲	f	%	نظرات و پیشنهادات	
۷	۰/۴۰	۰/۶۳۴	۱/۵۵۷	۱۰ ۷/۶	۵۳ ۴۰/۵	۶۸ ۵۱/۹	f	%	توجه به معلومات دانشجویان	
۵	۰/۳۸	۰/۶۷۹	۱/۷۲۵	۱۷	۶۱	۵۳	f		حضور	

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین *	زیاد	متوسط	کم	آماره ها		گویه ها
							%	دانشجویان در دفتر کار اساتید	
				۱۳	۴۶/۶	۴۰/۵	%	دانشجویان در دفتر کار اساتید	

توصیف آماری متغیرهای مرتبط با مکان مورد استفاده برای دروس دانشجویان گیاهان

دارویی:

پژوهش مندرج در جدول (3) گویای این واقعیت است که ۳۷/۴٪ (۴۹ نفر) از پاسخگویان اعلام داشته اند که ۷ درس آنان در طول ترم در کلاس درس انجام می گیرد. همچنین ۴۵٪ (۵۹ نفر) از پاسخگویان این طور بیان نموده اند که ۳ درس از آنان در طول ترم در مزرعه انجام می گیرد و ۵۴/۲٪ (۷۱ نفر) از پاسخگویان به عدم برگزاری کارگاه در طول یک ترم اشاره نموده اند. همچنین ۴۶/۶٪ (۶۱ نفر) از دانشجویان اعلام نموده اند که در طول هر ترم یک درس در آزمایشگاه اجرا شده است. نتایج توصیف آماری مکان مورد استفاده برای دروس دانشجویان گیاهان دارویی حاکی از آن است که ۷۱ نفر از آنان عدم وجود کارگاه در طول ترم را اعلام نموده اند.

جدول شماره (۳): بررسی آمار توصیفی مرتبط با مکان مورد استفاده برای دروس

دانشجویان گیاهان دارویی

آماره نقطه ای مورد نظر	درصد تجمعی	درصد	فراوانی	طبقات	آماره ها			
					گویه ها			
	۲/۳	۲/۳	۳	۴	تشکیل درس در کلاس			
	۱۹/۱	۱۶/۸	۲۲	۵				
میانگین: ۶/۸۰	۳۵/۹	۱۶/۸	۲۲	۶				
انحراف معیار: ۱/۳۱۵	۷۳/۳	۳۷/۴	۴۹	۷				
بیشترین: ۱۱	۹۴/۷	۲۱/۴	۲۸	۸				
کمترین: ۴	۹۵/۴	۰/۸	۱	۹				
	۹۹/۲	۳/۸	۵	۱۰				
	۱۰۰	۰/۸	۱	۱۱				
	۲/۳	۲/۳	۳	۰			تشکیل درس در مزرعه	
	۱۲/۲	۹/۹	۱۳	۱				
میانگین: ۲/۷۴	۴۲	۲۹/۸	۳۹	۲				
انحراف معیار: ۱/۲۹	۸۷	۴۵	۵۹	۳				
بیشترین: ۷	۹۰/۱	۳/۱	۴	۴				
کمترین: ۰	۹۳/۱	۳/۱	۴	۵				
	۹۹/۲	۶/۱	۸	۶				
	۱۰۰	۰/۸	۱	۷				
	۵۴/۲	۵۴/۲	۷۱	۰	تشکیل درس در کارگاه			
میانگین: ۰/۶۳۳	۸۷/۰	۳۲/۸	۴۳	۱				
انحراف معیار: ۰/۸۲۴	۹۵/۴	۸/۴	۱۱	۲				
بیشترین: ۳	۱۰۰	۴/۶	۶	۳				

	۳/۸	۳/۸	۵	۰	تشکیل
	۵۰/۴	۴۶/۶	۶۱	۱	درس
میانگین: ۱/۷۸	۷۸/۶	۲۸/۲	۳۷	۲	در آزمایشگاه
انحراف معیار: ۱/۱۴	۹۴/۷	۱۶	۲۱	۳	
بیشترین: ۶	۹۶/۲	۱/۵	۲	۴	
کمترین: ۰	۹۷/۷	۱/۵	۲	۵	
	۱۰۰	۲/۳	۳	۶	

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود شاخص های تعیین کننده توانمندی کار آفرینی شامل خصوصیات فردی، مهارت‌های کارآفرینانه و مهارت‌های مدیریت کسب و کار می باشد. از این رو در ادامه به بررسی و تحلیل این شاخص ها پرداخته می شود: در ارزیابی شاخص های خصوصیات فردی دانشجویان، مشخص شد که استقبال از موفقیت در انجام کارها، استقلال، خلاقیت به ترتیب در اولویت های اول تا سوم قرار دارند و نوآوری در آخرین اولویت قرار گرفته است. در ارزیابی شاخص های مهارت‌های کارآفرینانه دانشجویان، مشخص شد که استقبال از تغییر در روش ها و رویه های کاری ، تماس با موسسات کسب و کار گیاهان دارویی ، شناسایی و استفاده از فرصت‌های کسب و کار به ترتیب در اولویت های اول تا سوم قرار دارند و آشنایی با بازار و موسسات تولیدی در آخرین اولویت قرار گرفت. در ارزیابی شاخص های مهارت‌های مدیریت کسب و کار ، مشخص شد که موفقیت دیگران را در کسب و کار گیاهان دارویی ، کارایی آموخته های دانشگاهی ، حمایت دولت را در جهت ایجاد کسب و کار گیاهان دارویی به ترتیب در اولویت های اول تا سوم قرار دارند.

جدول (۴): اولویت بندی دیدگاه دانشجویان پیرامون شاخص های تعیین کننده توانمندسازی کارآفرینانه دانشجویان گیاهان دارویی

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین *	زیاد	متوسط	کم	آماره ها		گویه ها
							f %	توضیحات	
۲	۰/۲۲	۰/۵۸۰	۲/۵۸	۸۳ ۶۳/۴	۴۲ ۳۲/۱	۶ ۴/۶	f %	داشتن استقلال شخصی	خصوصیات فردی
۱	۰/۲۰	۰/۵۴۵	۲/۶۲	۸۶ ۶۵/۶	۴۱ ۳۱/۳	۴ ۳/۱	f %	اهمیت موفقیت در کارها	
۴	۰/۳۰	۰/۶۸۲	۲/۲۲	۴۸ ۳۶/۶	۶۴ ۴۸/۹	۱۹ ۱۴/۵	f %	داشتن صفت رهبری	
۷	۰/۳۷	۰/۷۸۲	۲/۰۶	۴۴ ۳۳/۶	۵۱ ۳۸/۹	۳۶ ۲۷/۵	f %	قدرت ریسک کردن	
۳	۰/۲۸	۰/۶۲۱	۲/۱۹۰	۴۰ ۳۰/۵	۷۶ ۵۸	۱۵ ۱۱/۵	f %	داشتن خلاقیت و نوآوری	
۵	۰/۳۳	۰/۶۹۷	۲/۰۷۶	۳۷ ۲۸/۲	۶۷ ۵۱/۱	۲۷ ۲۰/۶	f %	میزان مقاومت در برابر تغییرات	
۶	۰/۳۴	۰/۶۷۶	۱/۹۳	۲۶ ۱۹/۸	۷۱ ۵۴/۲	۳۴ ۲۶	f %	اعتقاد به توانایی خود در انجام کارهای بزرگ	
۱	۰/۳۵	۰/۶۶۸	۱/۸۷	۲۲ ۱۶/۸	۷۱ ۵۴/۲	۳۸ ۲۹	f %	استقبال از ایجاد تغییر در روش ها و رویه ها	مهارتهای کارآفرینانه

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین *	زیاد	متوسط	کم	آماره ها	
							f %	گویه ها
۳	۰/۳۸۱	۰/۶۹۵	۱/۸۲	۲۲ ۱۶/۸	۶۴ ۴۸/۹	۴۵ ۳۴/۴	f %	شناسایی و استفاده از فرصتهای کسب و کار
۶	۰/۴۲	۰/۶۶۸	۱/۵۷	۱۳ ۹/۹	۴۹ ۳۷/۴	۶۹ ۵۲/۷	f %	آشنایی با بازار و موسسات تولید گیاهان دارویی (ایران- خارج کشور)
۲	۰/۳۷۱	۰/۵۹۱	۱/۵۹	۷ ۵/۳	۶۴ ۴۸/۹	۶۰ ۴۵/۸	f %	میزان تماس با موسسات کسب و کار گیاهان دارویی
۵	۰/۴۰۴	۰/۶۲۳	۱/۵۴	۹ ۶/۹	۵۳ ۴۰/۵	۶۹ ۵۲/۷	f %	تعریف پروژه های کسب و کار گیاهان دارویی
۴	۰/۳۸۶	۰/۶۹۹	۱/۸۱	۲۲ ۱۶/۸	۶۳ ۴۸/۱	۴۶ ۳۵/۱	f %	شرکت در دوره های کارآفرینی
۵	۰/۳۶	۰/۷۵۴	۲/۰۸۴	۴۳ ۳۲/۸	۵۶ ۴۲/۷	۳۲ ۲۴/۴	f %	اعتقاد به کسب و کار گیاهان دارویی به عنوان شغل
۴	۰/۳۳۴	۰/۶۹۲	۲/۰۶۸	۳۶ ۲۷/۵	۶۸ ۵۱/۹	۲۷ ۲۰/۶	f %	حاضر به سرمایه گذاری در گیاهان دارویی به عنوان

مدیریت کسب و کار

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین *	زیاد	متوسط	کم	آماره ها	
							شغل	گویه ها
۱	۰/۳۰	۰/۶۵۲	۲/۱۱	۳۶ ۲۷/۵	۷۴ ۵۶/۵	۲۱ ۱۶	f %	امکان موفقیت دیگران در کسب و کار گیاهان دارویی
۶	۰/۴۰۱	۰/۶۹۱	۱/۷۲	۱۸ ۱۳/۷	۵۹ ۴۵	۵۴ ۴۱/۲	f %	حمایت دولت در جهت کسب و کار گیاهان دارویی
۳	۰/۳۳۱	۰/۶۹۱	۲/۰۸۴	۳۷ ۲۸/۲	۶۸ ۵۱/۹	۲۶ ۱۹/۸	f %	حمایت خانواده در جهت کسب و کار گیاهان دارویی
۲	۰/۳۳۰	۰/۷۲۱	۲/۱۸	۴۸ ۳۶/۶	۵۹ ۴۵	۲۴ ۱۸/۳	f %	کارایی آموخته های دانشگاهی در جهت کسب و کار گیاهان دارویی

در محاسبه میزان توانمندی کارآفرینانه ۳ شاخص اصلی توانمندی کارآفرینانه: خصوصیات فردی، مهارتهای کارآفرینانه دانشجویان، و مدیریت کسب و کار در نظر گرفته شد که در زمینه شاخص اول ۷ سوال، در زمینه شاخص دوم ۶ سوال و در زمینه شاخص سوم ۶ سوال در غالب طیف لیکرت طرح شد. بعد از پاسخگویان خواسته شده است نظر خود را در مورد هر گویه بیان کنند، پس از این کار گویه های مربوط به توانمندی کارآفرینانه جمع شده است و سپس میانگین و انحراف معیار آن به دست آورده شده است. سپس با استفاده از

فرمول ISDM و کد گذاری مجدد میزان توانمندی کارآفرینانه برای کلیه پاسخگویان محاسبه شده است.

A=توانمندی کارآفرینانه ضعیف $A < \text{Mean} - \text{SD}$

B=توانمندی کارآفرینانه متوسط $\text{Mean} - \text{SD} < B < \text{Mean}$

C=توانمندی کارآفرینانه خوب $\text{Mean} < C < \text{Mean} + \text{SD}$

D=توانمندی کارآفرینانه عالی $\text{Mean} + \text{SD} < D$

Mean: 2/54 SD: 0/365

A=توانمندی کارآفرینانه ضعیف $A < 2/54 - 0/365$

B=توانمندی کارآفرینانه متوسط $2/54 - 0/365 < B < 2/54$

C=توانمندی کارآفرینانه خوب $2/54 < C < 2/54 + 0/365$

D=توانمندی کارآفرینانه عالی $2/54 + 0/365 < D$

$A < 2/175$ ----- $2/175 < B < 2/54$ ----- $2/54 < C < 2/905$ ----- $2/905 < D$

چنانچه در جدول 5 مشاهده می شود در محاسبه میزان توانمندی کارآفرینانه دانشجویان گیاهان دارویی بیشترین فراوانی و درصد مربوط به پاسخ دهندگان بیان می دارد که دارای توانمندی کارآفرینانه (خوب) است.

فراوانی و درصد متغیر میزان توانمندی کارآفرینانه پاسخ دهندگان در جدول 5 ارائه شده است.

جدول (5): محاسبه میزان توانمندی کارآفرینانه دانشجویان

توانمندی کارآفرینانه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
ضعیف	۲۳	۱۷/۶	۱۷/۶
متوسط	۴۶	۳۵/۱	۵۲/۷
خوب	۴۷	۳۵/۹	۸۸/۵
عالی	۱۵	۱۱/۵	۱۰۰

	۱۰۰	۱۳۱	
--	-----	-----	--

ب) یافته های استنباطی

ضرایب همبستگی:

در این تحقیق با توجه به نوع متغیرها، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج بررسی روابط در جدول (6) به شرح ذیل آورده شده است.

جدول (6): تعیین روابط بین متغیرهای مورد مطالعه تحقیق

ردیف	متغیر مستقل	متغیر وابسته	مقیاس	نوع و ضریب همبستگی		سطح معنی
				نوع همبستگی	ضریب همبستگی	
۱	محتوای درسی دانشجویان	توانمندی کارآفرینانه	فاصله ای (شبه فاصله ای)	پیرسون	۰/۰۰۹	۰/۹۲۰
۲	سیلابس دروس	توانمندی کارآفرینانه	فاصله ای (شبه فاصله ای)	پیرسون	-۰/۱۱۵	۰/۱۹۲
۳	مناسب بودن مکان آموزش	توانمندی کارآفرینانه	نسبی	پیرسون	۰/۱۸۰*	۰/۰۳۹
۴	ارزشیابی آموزشی	توانمندی کارآفرینانه	فاصله ای (شبه فاصله ای)	پیرسون	۰/۰۷۵	۰/۳۹۳
۵	روش های یاددهی	توانمندی کارآفرینانه	فاصله ای (شبه فاصله ای)	پیرسون	۰/۰۳۹	۰/۶۵۷

					ای		
۰/۹۷۱	-۰/۰۰۳	پیرسون			شبه فاصله ای	فضاهای آموزشی	۶

بر اساس یافته های پژوهش (مندرج در جدول ۶) بین متغیرهای محتوای دروس تدریس شده، سیلابس دروس، نحوه ارزشیابی آموزشی، روشهای یاددهی، شرایط و فضاهای آموزشی، و میزان توانمندی کارآفرینانه دانشجویان رابطه معنی داری مشاهده نگردید. بر اساس همان یافته ها بین میزان مناسب بودن مکان آموزش دانشجویان رشته گیاهان دارویی و توانمندی کارآفرینانه آنان رابطه معنی داری در سطح ۰/۰۳۹ و با احتمال ۹۵ درصد رابطه معنی داری وجود دارد.

آزمونهای ناپارامتری:

برای مقایسه توانمندی کارآفرینانه دانشجویان در گروههای مختلف با توجه به شرایط و نحوه جمع آوری داده ها بر حسب ضرورت از آزمونهای ناپارامتری من وایت نی و کروسکال والیس استفاده شده است.

جدول شماره (۷): بررسی و مقایسه بین دو گروه از متغیرها به کمک آزمون ناپارامتری من ویت نی

توانمندی کارآفرینانه			متغیرهای وابسته	
سطح معناداری	یوی من ویت نی	میانگین رتبه ها	آماره های آزمون من ویت نی متغیرهای مستقل	
۰/۲۷۶	۱۹۹۳	۶۴/۲۴	جنسیت	مرد
				زن
۰/۰۳۸	۳۰۱۷	۶۶/۲۹	مقطع تحصیلی	کاردانی
				کارشناسی
۰/۴۶۲	۱۸۷۲	۶۵/۲۷	تاھل	متاھل
				مجرد
				۶۷/۴۰

یافته های تحقیق مرتبط با مقایسه وضعیت متغیر جنسیت در خصوص توانمندی کارآفرینانه دانشجویان رشته گیاهان دارویی گویای این واقعیت است که بین جنسیت و توانمندی کارآفرینانه دانشجویان تفاوت معناداری مشاهده نشد (سطح معناداری: ۰/۲۷۶).

نتایج حاصل از آزمون من ویتنی پیرامون مقایسه میانگین توانمندی کارآفرینانه دانشجویان در سطوح متغیر مقطع تحصیلی نشان می دهد که با اطمینان ۹۵٪ تفاوت معنی داری وجود دارد (سطح معناداری: ۰/۰۳۸). بدین معنی که افرادی که دارای مقطع تحصیلی کاردانی بوده اند نسبت به افرادی که در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بوده اند از میانگین بالاتری برخوردار بوده اند.

تحلیل نتایج مرتبط با مقایسه وضعیت متغیر تاهل در خصوص توانمندی کارآفرینانه دانشجویان رشته گیاهان دارویی گویای این واقعیت است که بین تاهل و توانمندی کارآفرینانه دانشجویان تفاوت معناداری مشاهده نشد (سطح معناداری: ۰/۴۶۲).

بحث و نتیجه گیری:

- بر اساس یافته های پژوهش بین سن دانشجویان و توانمندی کارآفرینانه آنان رابطه معنی داری مشاهده گردید.
- بر اساس یافته های پژوهش بین متغیرهای محتوای دروس تدریس شده، سیلابس دروس، نحوه ارزشیابی آموزشی، روشهای یاددهی، شرایط و فضاهای آموزشی، و میزان توانمندی کارآفرینانه دانشجویان رابطه معنی داری مشاهده نگردید.
- بر اساس همان یافته ها بین میزان مناسب بودن مکان آموزش دانشجویان رشته گیاهان دارویی و توانمندی کارآفرینانه آنان رابطه معنی داری در سطح ۰/۰۳۹ و با احتمال ۹۵ درصد رابطه معنی داری وجود دارد.
- همچنین جوادزاده و فارابی، در تحقیقی در سال ۱۳۸۸ تحت عنوان ((وضعیت اشتغال، توانمندی شغلی و موقعیت شغلی دانش آموختگان دانشگاه آزاد اسلامی)) انجام داده بیان کرده اند که بین امکانات و تجهیزات زیربنایی و آموزشی با توانمندی شغلی دانش آموختگان رابطه معنی داری وجود دارد.
- بر اساس یافته های پژوهش بین مقطع تحصیلی دانشجویان و توانمندی کارآفرینانه آنان رابطه معنی داری وجود دارد.
- بر اساس یافته های پژوهش بین جنس دانشجویان و توانمندی کارآفرینانه آنان رابطه معنی داری مشاهده نگردید.
- بر اساس یافته های پژوهش بین وضعیت تاهل دانشجویان و توانمندی کارآفرینانه آنان رابطه معنی داری مشاهده نگردید.

- پژوهش گویای این واقعیت است که ۳۷/۴٪ (۴۹ نفر) از پاسخگویان اعلام داشته اند که ۷ درس آنان در طول ترم در کلاس درس انجام می گیرد. همچنین ۴۵٪ (۵۹ نفر) از پاسخگویان این طور بیان نموده اند که ۳ درس از آنان در طول ترم در مزرعه انجام می گیرد و ۵۴/۲٪ (۷۱ نفر) از پاسخگویان به عدم برگزاری کارگاه در طول یک ترم اشاره نموده اند. همچنین ۴۶/۶٪ (۶۱ نفر) از دانشجویان اعلام نموده اند که در طول هر ترم یک درس در آزمایشگاه اجرا شده است. نتایج توصیف آماری مکان مورد استفاده برای دروس دانشجویان گیاهان دارویی حاکی از آن است که ۷۱ نفر از آنان عدم وجود کارگاه در طول ترم را اعلام نموده اند.

بر اساس یافته های پژوهش اکثریت بیان نموده اند که پاسخگویان روش تدریس مورد استفاده اساتید روش ترکیبی بوده است (ضریب تغییرات ۰/۳۳) و از روش سخنرانی به تنهایی بسیار کم استفاده شده است (ضریب تغییرات ۰/۸۸)، همچنین اکثر پاسخگویان در خصوص استفاده از وسایل کمک آموزشی (تکنولوژی آموزشی) استفاده از فیلم های آموزشی را در اولویت اول قرار داده اند و در کلاس های درس و کارگاهها کمتر از ویدیو پروژکتور استفاده شده است. -همچنین جوادزاده و فارابی در پژوهشی دریافته اند که بین امکانات آموزشی با موفقیت شغلی دانش آموختگان رابطه معنی داری وجود دارد. (جوادزاده و فارابی، ۱۳۸۸). همچنین نصرآبادی و فرزانه، تحقیقی در سال ۱۳۸۸ تحت عنوان ((بررسی وضعیت اشتغال و توانمندی شغلی دانش آموختگان دانشگاه آزاد اسلامی در بازار کار)) انجام داده اند، نتایج تحقیق حاکی از آن است که توانمندی شغلی شاغلین از تجاربی دانشگاهی چون آشنایی با ابزارهای تولید و اشاعه دانش، قابلیت استفاده از تکنولوژی، قابلیت بهره گیری از زبان خارجی، درک مثبت از رشته و جهت گیری مثبت نسبت به آن، توانایی محلی اندیشی متاثر می باشد. (نصرآبادی و فرزانه، ۱۳۸۸)

و همتی و همکاران، تحقیقی را در سال ۱۳۸۵ تحت عنوان ((بررسی اثربخشی آموزش های متوسطه کشاورزی بر موفقیت و توانمندی شغلی دانش آموختگان مراکز آموزش کشاورزی، مطالعه موردی: استان آذربایجان شرقی)) انجام داده اند. مشخص شد که:

- همچنین رابطه مثبت و معنی داری بین میزان رضایت از ابزار کمک آموزشی و میزان رضایت از روشهای تدریس با میزان توانمندی شغلی دانش آموختگان وجود دارد، لذا لازم است مراکز آموزش کشاورزی به ابزار و وسائل کمک آموزشی از قبیل کامپیوتر و اینترنت تجهیز شوند. همچنین زمینه استفاده از آنها در مراکز آموزش توسط مدرسان و دانش آموزان فراهم شود. (همتی و همکاران، ۱۳۸۵)

همچنین خسروی پور، تحقیقی در سال ۱۳۸۷ تحت عنوان ((واکاوی مولفه های موثر بر توسعه کارآفرینی در نظام آموزشهای علمی کاربردی کشاورزی ایران)) انجام داد بیان کرده اند که:

- یافته های این مطالعه نشان می دهد که در راستای حرکت نظام آموزش های علمی - کاربردی کشاورزی به سمت نظامی که بتواند دانشجویانی ماهر، عملیاتی و دارای روحیه کارآفرینی تربیت کند، تغییر روشهای آموزشی، تجهیز مراکز آموزشی از جمله مولفه های مهم و تاثیر گذار بشمار می روند. (خسروی پور، ۱۳۸۷)

- همچنین در مورد نحوه ارزشیابی اساتید در طول ترم تحصیلی اکثریت آنان اولویت اول را ارزشیابی پایانی عنوان نموده اند و در اولویت دوم ارزشیابی تکوینی (حین آموزش) استفاده شده است و کمتر به معلومات دانشجویان و ارزشیابی تشخیصی توجه شده است.

بر اساس یافته های پژوهش از مجموع ۱۳۱ نفر جامعه آماری ۲۳ نفر (۱۷/۶ درصد) دارای توانمندی کارآفرینانه ضعیف، ۴۶ نفر (۳۵/۱ درصد) دارای توانمندی کارآفرینانه متوسط، ۴۷ نفر (۳۵/۹ درصد) دارای توانمندی کارآفرینانه خوب و ۱۵ نفر (۱۱/۵ درصد) دارای توانمندی کارآفرینانه عالی می باشند.

و اکثریت دانشجویان دارای توانمندی کارآفرینانه متوسط و خوب بودند و به نظر می رسد که این افراد می توانند پس از فارغ التحصیل شدن برای خود شغل ایجاد نموده و توانایی ایجاد کار دارند. ولی این امر لزوم شناسایی استعدادها و جهت دهی به استعدادهای این افراد توانمند توسط متولیان امر آموزش گیاهان دارویی و علمی-کاربردی را می طلبد چرا که اگر اینگونه نباشد، بی شک این استعدادهای به هدر می روند و هرگز شکوفا نخواهند شد و بالطبع آثار سوء این هدر رفت افزایش بیکاری و ایجاد بیکاری به عنوان یک چالش اجتماعی می گردد.

پیشنهادها:

- پیشنهاد می گردد روش تدریس مورد استفاده اساتید روش ترکیبی استفاده گردد تا علاوه بر افزایش احتمال کارآفرینی دانشجویان از یکنواختی کلاس های درس جلوگیری گردد.
- پیشنهاد می گردد به دانشجویان مقطع کاردانی نیز مانند مقطع کارشناسی آموزش ایجاد شغل داده شود، زیرا طبق نتایج پژوهش آنان نیز قابلیت ایجاد کارآفرینی نزدیک به دانشجویان مقطع کارشناسی دارند.
- پیشنهاد می گردد استفاده از وسایل کمک آموزشی (تکنولوژی آموزشی) علی الخصوص استفاده از فیلم های آموزشی را در اولویت اول آموزش قرار داده شود.
- پیشنهاد می گردد بین میزان مناسب بودن مکان آموزش دانشجویان رشته گیاهان دارویی و دروسی که برایشان ارائه می گردد توجه لازم مبذول گردد.

منابع و ماخذ:

- ۱- عزیزی ، بهارک وحسینی، سید محمود (۱۳۸۵). ((نقش آموزش و توسعه کارآفرینی در نظام آموزش عالی کشاورزی)). دو ماهنامه علمی و ترویجی جهاد، شماره ۲۷۴، آذر و دی ماه ۱۳۸۵.
- ۲- نفیسی، عبدالحسین (۱۳۸۲). آموزش های فنی و حرفه ای در قرن بیست و یکم. تهران: پژوهشکده تعلیم و تربیت

- ۳- جوادزاده و فارابی، (۱۳۸۸). وضعیت اشتغال، توانمندی شغلی و موقعیت شغلی دانش آموختگان دانشگاه آزاد اسلامی. مقاله ارائه شده به همایش علمی آموزش کشاورزی کشور. دانشگاه تربیت مدرس.
- ۴- حسینی، سید محمود و یعقوبی، جعفر (۱۳۸۰). بررسی موانع تحقق کارآفرینی در آموزش عالی کشاورزی و راهکارهای تقویت آن. همایش علمی آموزش کشاورزی کشور، آبان، تهران.
- ۵- خسروی پور، بهمن (۱۳۸۷). ((واکاوی مولفه های موثر بر توسعه کارآفرینی در نظام آموزشهای علمی کاربردی کشاورزی در ایران)). پایان نامه دکتری. دانشگاه تهران.
- ۶- نصرآبادی و فرزانه (۱۳۸۸). بررسی وضعیت اشتغال و توانمندی شغلی دانش آموختگان دانشگاه آزاد در بازار کار.
- ۷- همتی و همکاران (۱۳۸۵). بررسی اثربخشی آموزش های متوسطه کشاورزی بر موفقیت و توانمندی شغلی دانش آموختگان مراکز آموزش کشاورزی، مطالعه موردی: استان آذربایجان شرقی.